

Zarządzenie nr .....³⁰

Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych

z dnia 1 kwietnia ..... 2015 roku

**w sprawie ograniczania zagrożeń ze strony szkodliwych owadów,
grzybów patogenicznych i innych zjawisk szkodotwórczych w lasach
w 2015 roku**

Znak: ZO.0210.1.2015

Na podstawie art. 33 ust. 1 i ust. 3 pkt 1a i 3 Ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tekst jednolity z 2011 r., Dz. U. Nr 12, poz. 59, z późn. zm.) i § 6 Statutu Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, stanowiącego załącznik do Zarządzenia nr 50 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 18 maja 1994 r., zarządzam, co następuje:

§ 1

Zobowiązuję kierowników jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych do zapoznania się i wykorzystywania w bieżącej działalności „Krótkoterminowej prognozy występowania ważniejszych szkodników i chorób infekcyjnych drzew leśnych w Polsce w 2015 roku”, opracowanej przez Instytut Badawczy Leśnictwa (IBL). Wyżej wymieniona prognoza znajduje się na stronie intranetowej LP.

§ 2

1. Powołuję Zespoły Zadaniowe, zwane dalej Terenowymi Stacjami Ochrony Lasu (TSOL).
2. Skład osobowy i lokalizację TSOL oraz Punktów Obserwacyjnych, zwanych dalej PO, w 2015 roku, zawiera **załącznik nr 1** do zarządzenia.
3. Termin rozpoczęcia i zakończenia pracy TSOL uzależniony jest od biologii monitorowanych szkodników owadzych.
4. Do obowiązków kierowników TSOL należy:

- zorganizowanie i koordynowanie pracy TSOL;
  - opracowywanie ocen rozwoju populacji szkodliwych owadów i innych czynników szkodotwórczych, z uwzględnieniem zapisów „Instrukcji ochrony lasu”, „Instrukcji działania Zespołów Ochrony Lasu”, oraz przekazywanie tych ocen właściwemu nadleśniczemu, który podejmuje decyzje o zabiegach ochronnych;
  - sporządzenie sprawozdania końcowego z działalności TSOL w terminie jednego miesiąca od zakończenia pracy.
5. Zalecenia w zakresie postępowania ze szkodliwymi owadami liściożernymi w 2015 roku określa **załącznik nr 2** do zarządzenia.

§ 3

Zobowiązuję:

1. Dyrektorów Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych (RDLP) do bieżącego monitorowania zagrożeń ze strony czynników biotycznych, ustalania ich sprawców i podejmowania skutecznych działań profilaktycznych oraz ochronnych w celu niedopuszczenia do istotnych szkód w lasach.
2. Kierowników Zespołów Ochrony Lasu (ZOL) do świadczenia stałej pomocy dyrektorom RDLP i nadleśniczemu w rozpoznawaniu i ograniczaniu zagrożeń oraz do bieżącego informowania Wydziału Ochrony Lasu w Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych (DGLP) o sytuacji.
3. Nadleśniczych do zorganizowania niezbędnej służby ochrony lasu zwalczającej zagrożenia, którą należy wspierać w miarę potrzeby odpowiednią pomocą ze strony RDLP i ZOL, a w szczególnych przypadkach także DGLP i IBL.

§ 4

1. Zobowiązuję Wydział Ochrony Lasu w DGLP i Zakład Produkcyjno Usługowo Handlowy Lasów Państwowych w Olsztynie do realizacji zadań, w przedmiocie centralnych zakupów i dystrybucji środków ochrony roślin, na potrzeby poszczególnych RDLP.
2. Zakupu pozostałych środków ochrony roślin dopuszczonych do stosowania w lasach i niezbędnych do prowadzenia gospodarki leśnej dokonują nadleśnictwa w uzgodnieniu z RDLP, ZOL lub IBL.
3. Przy zakupach, o których mowa w ust. 2, należy kierować się listą pestycydów dopuszczonych do stosowania w 2015 roku, opracowaną przez IBL w broszurze

pt. „Środki ochrony roślin oraz produkty do rozkładu pni drzew leśnych zalecane do stosowania w leśnictwie w roku 2015”, zamieszczoną na stronie internetowej i intranetowej LP.

4. Usługodawców lotniczych i warunki korzystania z usług lotniczych w 2015 roku określają odpowiednie umowy zawarte przez DGLP i RDLP.
5. Rozwiązania techniczne, jakie powinny być zastosowane podczas wykonywania zabiegów z zastosowaniem środków ochrony roślin przy użyciu sprzętu agrolotniczego, określa Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 kwietnia 2013 roku (Dz. U. 2013, poz. 504).
6. W roku 2015 obowiązuje zasada dofinansowania z funduszu leśnego kosztów akcji ograniczania populacji szkodników liściożernych techniką lotniczą w następującym zakresie:
  - użycia sprzętu lotniczego, zgodnie z zawartymi umowami,
  - zakupu środków ochrony roślin i ich nośników (adiuwantów),
  - magazynowania i transportu środków ochrony roślin,oraz naziemną (tylko w wypadku ograniczania populacji chrabąszczowatych, w tym zbiór ręczny) w ramach kwot określonych w planie finansowo-gospodarczym PGL Lasy Państwowe. Rozliczenie finansowe należy przekazać do DGLP niezwłocznie po całkowitym zakończeniu ww. akcji.

§ 5

1. Wszelkie działania związane z ograniczaniem liczebności szkodliwych owadów i skutków aktywności grzybów patogenicznych powodujących szkody w lasach powinny być prowadzone w sposób niezakłócający funkcjonowania ekosystemów na obszarach objętych zabiegami i muszą być zgodne z etykietą stosowanego środka ochrony roślin.
2. Zaleca się upowszechnianie, w miarę możliwości, biologicznych, mechanicznych i agrotechnicznych metod ograniczania liczebności szkodliwych owadów, grzybów patogenicznych i innych czynników szkodotwórczych, przedstawionych w wykonanych przez IBL opracowaniach „Metodyka integrowanej ochrony drzewostanów iglastych” oraz „Metodyka integrowanej ochrony drzewostanów liściastych”. W przypadkach największego zagrożenia lasu dopuszczalne jest łączenie powyższych metod z metodą chemiczną, polegającą na wykorzystaniu środków ochrony roślin zarejestrowanych dla leśnictwa.
3. Wyznaczając drzewostany do zabiegów ograniczania szkodliwych owadów,

grzybów patogenicznych i innych czynników szkodliwych na obszarach Natura 2000, należy zwracać szczególną uwagę na przedmiot ochrony na tych obszarach.

4. Wszystkie czynności związane z ochroną lasu w 2015 roku powinny być wykonane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

§ 6

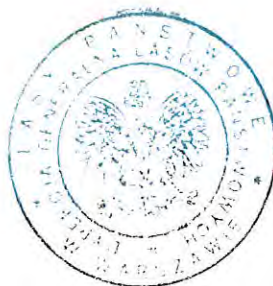
Nadleśniczowie nadleśnictw, na terenie których prowadzone będą zabiegi ochronne, odpowiadają za techniczne i organizacyjne warunki prawidłowego przeprowadzenia zabiegów ograniczających zagrożenia lasów ze strony czynników szkodliwych. Działania te powinny uwzględniać w szczególności:

1. Wyegzekwowanie od wykonawców usług lotniczych spełnienia warunków technicznych zawartych w umowach oraz zapewnienie realizacji obowiązków wynikających z tych umów dla jednostek Lasów Państwowych.
2. Przekazanie do DGLP (za pośrednictwem RDLP) danych dotyczących obszarów leśnych przewidywanych do zabiegów agrolotniczych w 2015 roku – współrzędnych geograficznych lotnisk, lądowisk, innych terenów startów i lądowań oraz pól zabiegowych – w celu uzyskania od Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej priorytetu na wykorzystanie przestrzeni powietrznej podczas ww. zabiegów.
3. Przeszkolenie pracowników jednostek LP kierowanych do udziału w zabiegach ochronnych w zakresie stosowanych metod i środków ochrony roślin oraz wymogów wynikających z przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.
4. Zabezpieczenie odbioru ilościowego i jakościowego środków ochrony roślin, dostarczanych na potrzeby ograniczania liczebności szkodliwych owadów oraz dopilnowanie prawidłowej ich dystrybucji.
5. Zapewnienie odpowiednich warunków lokalowych, niezbędnego wyposażenia i udzielanie wszechstronnej pomocy w organizacji i funkcjonowaniu TSOL.
6. Nadzór nad przebiegiem przygotowań do zabiegów ochronnych oraz bieżącą kontrolę realizacji zadań ochronnych.
7. Składanie drogą elektroniczną, za pośrednictwem RDLP, do DGLP cotygodniowych meldunków (w czwartki) o zaawansowaniu realizacji zabiegów ochronnych w lasach, według wzoru stanowiącego **załącznik nr 3** do zarządzenia.
8. Opracowanie sprawozdania końcowego z przebiegu zabiegów ochronnych w

2015 roku. RDLP przekazują zbiorcze sprawozdanie do DGLP po całkowitym zakończeniu akcji zwalczania.

§ 7

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

**Dyktor Generalny
Lasów Państwowych**

mgr inż. Adam Wasiak

**Skład osobowy i lokalizacja Terenowych Stacji Ochrony Lasu (TSOL)
oraz Punktów Obserwacyjnych (PO) w 2015 roku**

1. Zespół Ochrony Lasu w Łopuchówku – TSOL dla RDLP w Zielonej Górze.

Siedziba TSOL – biuro Nadleśnictwa Sława Śląska.

Skład osobowy:

- Małgorzata Stachowiak – ZOL w Łopuchówku – kierownik TSOL,
- Mirosław Maciąg – ZOL w Łopuchówku,
- Radosław Cieślak – ZOL w Łopuchówku,
- Marta Wiler – RDLP w Zielonej Górze,
- Piotr Nietopiel – RDLP w Zielonej Górze.

Barczatka sosnówka – PO w nadleśnictwach: Babimost, Brzózka, Cybinka, Gubin, Krzystkowice, Lubsko, Nowa Sól, Sława Śląska, Wolsztyn.

Brudnica mniszka – PO w nadleśnictwach: Lubsko, Nowa Sól, Sława Śląska, Wolsztyn, Żagań.

Boreczniki sosnowe – PO w nadleśnictwach: Nowa Sól, Brzózka, Cybinka, Gubin.

2. Zespół Ochrony Lasu w Łopuchówku – TSOL dla RDLP w Poznaniu.

Siedziba TSOL – biuro Nadleśnictwa Antonin.

Skład osobowy:

- Małgorzata Stachowiak – ZOL w Łopuchówku – kierownik TSOL,
- Mirosław Maciąg – ZOL w Łopuchówku,
- Robert Cieślak – ZOL w Łopuchówku,
- Marlena Kowalkowska – RDLP w Poznaniu,
- Marian Załóg – RDLP w Poznaniu.

Barczatka sosnówka – PO w nadleśnictwach: Antonin, Grodziec, Grodzisk.

Brudnica mniszka – PO w nadleśnictwach: Przedborów, Antonin, Grodziec, Turek, Grodzisk.

Osnuja gwiaździsta – PO w Nadleśnictwie Przedborów.

Strzygonia choinówka – PO w Nadleśnictwie Antonin.

Foliofagi drzewostanów dębowych – PO w nadleśnictwach: Krotoszyn, Piaski.

3. Zespół Ochrony Lasu w Gdańsku – TSOL dla RDLP w Toruniu.

Siedziba TSOL – biuro Nadleśnictwa Cierpiszewo.

Skład osobowy:

- Piotr Fleischer – ZOL w Gdańsku – kierownik TSOL,
- Piotr Gawęda – ZOL w Gdańsku,
- Izabela Waszak – ZOL w Gdańsku,
- Jadwiga Gostyńska – ZOL w Gdańsku.

Boreczniki – PO w nadleśnictwach: Trzebciny, Tuchola.

Chrabąszczowate (imago) – PO w nadleśnictwach: Golub-Dobrzyń, Gołębki.

Zespół szkodników wtórnych drzewostanów iglastych – PO w nadleśnictwach:
Brodnica, Runowo, Skrwilno.

4. Zespół Ochrony Lasu w Gdańsku – TSOL dla RDLP w Gdańsku.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Gdańsku.

Skład osobowy:

- Piotr Gawęda – ZOL w Gdańsku – kierownik TSOL,
- Izabela Waszak – ZOL w Gdańsku,
- Jadwiga Gostyńska – ZOL w Gdańsku.

Boreczniki – PO w Nadleśnictwie Lubichowo.

Zespół szkodników wtórnych drzewostanów iglastych – PO w nadleśnictwach:
Cewice, Choczewo, Lipusz.

5. Zespół Ochrony Lasu w Krakowie – TSOL dla RDLP w Krakowie.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Krakowie.

Skład osobowy:

- Jarosław Plata – ZOL w Krakowie – kierownik TSOL,
- Marek Koziół – ZOL w Krakowie,
- Agnieszka Bielawska – ZOL w Krakowie,
- Marcin Pawelec – RDLP w Krakowie,

- Wojciech Skupień – RDLP w Krakowie.

Osnuja gwiaździsta – PO w nadleśnictwach: Dąbrowa Tarnowska, Dębica, Niepołomice.

6. Zespół Ochrony Lasu w Krakowie – TSOL dla RDLP w Krośnie.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Krakowie.

Skład osobowy:

- Jarosław Plata – ZOL w Krakowie – kierownik TSOL,
- Marek Kozioł – ZOL w Krakowie,
- Agnieszka Bielawska – ZOL w Krakowie,
- Piotr Brewczyński – RDLP w Krośnie,
- Tomasz Najbar – RDLP w Krośnie.

Osnuja gwiaździsta – PO w nadleśnictwach: Głogów, Kolbuszowa, Mielec.

Chrabąszczowate (imago) – PO w nadleśnictwach: Jarosław, Leżajsk, Lubaczów, Narol.

7. Zespół Ochrony Lasu w Łodzi – TSOL dla RDLP w Łodzi.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Łodzi.

Skład osobowy:

- Małgorzata Olczyk – ZOL w Łodzi – kierownik TSOL,
- Andrzej Kulesza – ZOL w Łodzi,
- Cezary Kieszek – ZOL w Łodzi.

Osnuja gwiaździsta – PO w nadleśnictwach: Kolumna, Piotrków, Złoczew.

Chrabąszczowate (imago) – PO w nadleśnictwach: Spała, Smardzewice, Opoczno, Przedbórz, Brzeziny, Piotrków, Wieluń, LZD Rogów.

Barczatka sosnówka – PO w Nadleśnictwie Wieluń.

8. Zespół Ochrony Lasu w Łodzi – TSOL dla RDLP w Warszawie.

Siedziba TSOL – biuro Nadleśnictwa Łochów.

Skład osobowy:

- Andrzej Kulesza – ZOL w Łodzi – kierownik TSOL.
- Cezary Kieszek – ZOL w Łodzi.

Chrabąszczowate (imago) – PO w nadleśnictwach: Wyszaków, Pułtusk, Jabłonna.

9. Zespół Ochrony Lasu w Olsztynie – TSOL dla RDLP w Olsztynie i Białymstoku.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Olsztynie.

Skład osobowy:

- Janusz Szwałkiewicz – ZOL w Olsztynie – kierownik TSOL,
- Wojciech Chmielewski – ZOL w Olsztynie,
- Rafał Zagroba – ZOL w Olsztynie,
- Grażyna Jędryczko – ZOL w Olsztynie.

10. Zespół Ochrony Lasu w Opolu – TSOL dla RDLP w Katowicach.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Opolu.

Skład osobowy:

- Grzegorz Guzik – ZOL w Opolu – kierownik TSOL,
- Andrzej Radzik – ZOL w Opolu,
- Dariusz Hutka – ZOL w Opolu,
- Mirosław Nowak – RDLP w Katowicach,
- Wiesław Szczepański – RDLP w Katowicach.

Osnuja gwiaździsta – PO w Nadleśnictwie Lubliniec.

Poproch cetyniak – PO w Nadleśnictwie Prószków.

11. Zespół Ochrony Lasu w Radomiu – TSOL dla RDLP w Radomiu.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Radomiu.

Skład osobowy:

- Przemysław Jakubiński – ZOL w Radomiu – kierownik TSOL,
- Piotr Lasota – ZOL w Radomiu,
- Wojciech Krawczyk – ZOL w Radomiu,
- Andrzej Matysiak – RDLP w Radomiu.

Strzygonia choinówka – PO w Nadleśnictwie Dobieszyn.

Poproch cetyniak – PO w Nadleśnictwie Włoszczowa.

Osnuja gwiaździsta – PO w nadleśnictwach: Barycz, Łagów, Staszów.

Osnujka modrzewiowa – PO w Nadleśnictwie Barycz.

Boreczniki sosnowe – PO w Nadleśnictwie Stąporków.

Brudnica mniszka – PO w Nadleśnictwie Grójec.

Zwójki jodłowe – PO w Nadleśnictwie Łagów.

Opaślik sosnowy – PO w Nadleśnictwie Grójec.

Chrabąszczowate (imago) – PO w nadleśnictwach: Chmielnik, Daleszyce, Jędrzejów, Łagów, Marcule, Ostrowiec Świętokrzyski, Pińczów, Radom, Skarżysko, Starachowice, Staszów, Zwoleń.

Foliofagi drzewostanów dębowych – PO w Nadleśnictwie Chmielnik.

12. Zespół Ochrony Lasu w Radomiu – TSOL dla RDLP w Lublinie.

Siedziba TSOL – pracownia ZOL w Lublinie.

Skład osobowy:

- Marek Kamola – ZOL w Radomiu – kierownik TSOL,
- Przemysław Jakubiński – ZOL w Radomiu,
- Hanna Michalewska – ZOL w Radomiu,
- Sławomir Michalewski – ZOL w Radomiu,
- Dariusz Piasecki – RDLP w Lublinie.

Strzygonia choinówka – PO w Nadleśnictwie Radzyń Podlaski.

Barczatka sosnówka – PO w nadleśnictwach: Nowa Dęba, Rozwadów, Rudnik, Puławy.

Brudnica mniszka – PO w nadleśnictwach: Chełm, Gościeradów, Janów Lubelski, Józefów, Kraśnik, Nowa Dęba, Zwierzyniec, Rudnik, Rozwadów.

Osnuja gwiazdzista – PO w nadleśnictwach: Gościeradów, Janów Lubelski, Rozwadów, Nowa Dęba.

Chrabąszczowate (imago) – PO w nadleśnictwach: Biała Podlaska, Gościeradów, Józefów, Chotyłów, Lubartów, Międzyrzec Podlaski, Parczew, Radzyń Podlaski, Sarnaki, Sobibór, Świdnik, Tomaszów, Włodawa, Zwierzyniec.

13. Zespół Ochrony Lasu w Szczecinku – TSOL dla RDLP w Pile.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Szczecinku.

Skład osobowy:

- Stanisław Ciesielski – ZOL w Szczecinku – kierownik TSOL,
- Stefan Perz – ZOL w Szczecinku,

- Sławomir Majewski – RDLP w Pile,
- Maciej Bujacz – RDLP w Pile.

Barczatka sosnówka – PO w nadleśnictwach: Człopa, Potrzebowice.

Poproch cetyniak – PO w Nadleśnictwie Potrzebowice.

Chrabąszczowate (imago) – PO w Nadleśnictwie Podanin.

14. Zespół Ochrony Lasu w Szczecinku – TSOL dla RDLP w Szczecinie.

Siedziba TSOL – biuro Nadleśnictwa Międzychód.

Skład osobowy:

- Mirosław Gracjasz – ZOL w Szczecinku – kierownik TSOL,
- Stefan Perz – ZOL w Szczecinku,
- Wojciech Osuch – ZOL w Szczecinku,
- Mieczysław Zachaś – RDLP w Szczecinie,
- Józef Nizio – RDLP w Szczecinie.

Chrabąszczowate (imago) – PO w nadleśnictwach: Międzychód, Sulęcín.

Barczatka sosnówka – PO w nadleśnictwach: Drawno, Głusko, Karwin, Międzychód, Skwierzyna.

Zespół szkodników wtórnych drzewostanów iglastych – PO w nadleśnictwach: Bolewice, Rokita, Skwierzyna.

Szkodniki szyszek i nasion plantacji modrzewiowych – PO w nadleśnictwach: Nowogard, Sulęcín.

15. Zespół Ochrony Lasu w Szczecinku – TSOL dla RDLP w Szczecinku.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Szczecinku.

Skład osobowy:

- Mirosław Matusiak – ZOL w Szczecinku – kierownik TSOL,
- Stefan Perz – ZOL w Szczecinku,
- Rafał Perz – ZOL w Szczecinku,
- Grzegorz Herbaczewski – RDLP w Szczecinku,
- Gerard Bartknecht – RDLP w Szczecinku.

Foliofagi drzewostanów dębowych – PO w nadleśnictwach: Czaplinek, Damnica, Świdwin.

Zespół szkodników wtórnych drzewostanów iglastych – PO w nadleśnictwach:
Leśny Dwór, Miastko, Świdwin.

16. Zespół Ochrony Lasu we Wrocławiu – TSOL dla RDLP we Wrocławiu.

Siedziba TSOL – biuro ZOL we Wrocławiu.

Skład osobowy:

- Jarosław Góral – ZOL we Wrocławiu – kierownik TSOL,
- Katarzyna Nowik – ZOL we Wrocławiu,
- Katarzyna Skąlecka – ZOL we Wrocławiu,
- Grzegorz Rogowski – ZOL we Wrocławiu,
- Wojciech Mazur – RDLP we Wrocławiu,
- Katarzyna Adamczyk – RDLP we Wrocławiu,
- Tadeusz Włodarczyk – RDLP we Wrocławiu.

Chrabąszczowate (imago) – PO w nadleśnictwach: Legnica, Lubin, Oborniki Śląskie, Oleśnica Śląska.

Foliofagi drzewostanów dębowych – PO w Nadleśnictwie Oława.

**Dyrektor Generalny
Lasów Państwowych**

mgr inż. Adam Wasiak

Zalecenia w zakresie postępowania ze szkodliwymi owadami liściożernymi w 2015 r.

W pierwszym kwartale każdego roku Instytut Badawczy Leśnictwa przygotowuje prognozę zagrożenia drzewostanów iglastych i liściastych przez szkodniki owadzie. Na jej podstawie, po szczegółowej analizie zagrożenia drzewostanów przez różne gatunki owadów i szkód, jakie mogłyby wyrządzić w ekosystemach leśnych, opracowywane są zalecenia dla praktyki.

W 2015 r. zaleca się następujące postępowanie ochronne:

1. W związku ze spodziewaną masową rójką chrabąszczy wiosną 2015 r. na powierzchni około 80 tys. ha, na terenie 13 RDLP, należy stosować różne metody ograniczania zarówno liczebności tych owadów, jak i możliwości złożenia jaj do gleby przez samice.
2. W drzewostanach sosnowych z dużym udziałem gatunków liściastych w drugim piętrze lub w podszybie, oprócz zabiegów agrolotniczych, wskazane jest wykonanie także naziemnych zabiegów ochronnych na obrzeżach drzewostanów.
3. Na obszarach, gdzie chemiczna metoda nie może być zastosowana, zaleca się przeprowadzenie ręcznego zbioru dorosłych postaci w trakcie rójki, w zakresie ustalonym przez nadleśniczego. Dodatkowo, należy rozważyć możliwość zastosowania różnych materiałów, np. agrowłókniny, siatki o drobnych oczkach itp., uniemożliwiających składanie jaj przez samice chrabąszczy do gleby na uprawach, w szczególności świeżo zakładanych.
4. Decyzję o konieczności ograniczania liczebności populacji innych szkodników liściożernych w drzewostanach liściastych podejmuje nadleśniczy w porozumieniu z RDLP i ZOL. Przed podjęciem decyzji konieczne jest dokładne rozpoznanie głównych gatunków występujących w koronach drzew i śledzenie ich rozwoju w celu prawidłowego wyznaczenia terminu przeprowadzenia zabiegu ochronnego.

5. W 2015 r. największe zagrożenie dla drzewostanów sosnowych będzie stanowiła osnuja gwiaździsta. Od kilku lat obserwuje się zwiększenie powierzchni jej występowania. W porównaniu z 2014 r. wzrosła powierzchnia zagrożenia głównie w stopniu średnim i/lub silnym na terenach RDLP w Krakowie, Krośnie, Łodzi i Radomiu, a na obszarze RDLP w Katowicach – powierzchnia zagrożona w stopniu słabym. Decyzje o ograniczaniu liczebności tego gatunku owada należy podejmować indywidualnie, z uwzględnieniem aktualnych i lokalnych uwarunkowań, takich jak wiek drzewostanów, siedlisko, czas trwania gradacji i jej fazy, udział diapauzujących osobników, stopień defoliacji drzewostanów, itp. czynniki.
6. W zależności od okresu trwania diapauzy larw osnui gwiaździstej, zabiegi ochronne można przeprowadzać jednorazowo lub w kolejnych dwóch/trzech latach. Należy je wykonywać na młodsze stadia rozwojowe larw. W przypadku masowego pojawu parazytoidów jaj z zabiegów chemicznych można zrezygnować.
7. W pierwszej kolejności zabiegi ochronne należy stosować w drzewostanach:
  - z defoliacją powyżej 60%, ponieważ tempo obumierania drzew zależy od stopnia uszkodzenia aparatu asymilacyjnego: im bardziej jest uszkodzony, tym tempo obumierania jest szybsze,
  - na żyłniejszych siedliskach, ponieważ po żerach może nastąpić intensywne wydzielanie się posuszu,
  - w wieku od 20 do 50 lat, gdyż przeżywalność młodszych drzewostanów jest mniejsza niż starszych,
  - z dużym udziałem drzew przygłuszonych oraz o podwyższonej liczebności populacji szkodników wtórnych.
8. W przypadku pozostałych gatunków foliofagów sosny w 2015 r. przewiduje się znaczny spadek powierzchni zagrożenia w porównaniu z poprzednim rokiem. Ze względu na okres retrogradacji, zabiegi ochronne należy przeprowadzić jedynie przy zagrożeniu drzewostanów w stopniu silnym (+++) i średnim (++) pod warunkiem stwierdzenia wysokiej zdrowotności populacji.
9. W 2015 r. stwierdzono wzrost powierzchni zagrożonej w stopniu ostrzegawczym przez strzygonię choinówkę, szczególnie na terenie RDLP Szczecinek. Poza tym, z opracowanych modeli do średnioterminowego prognozowania wynika, że w 2015 r. początku gradacji brudnicy mniszki można spodziewać się na terenach

RDLP w Pile, Radomiu, Toruniu i Wrocławiu, a w 2016 r. – na terenach RDLP w Poznaniu i Toruniu. W związku z powyższym, zaleca się zwrócenie większej uwagi na występowanie tych gatunków przy prowadzeniu różnego rodzaju obserwacji.

10. Mimo niskiego poziomu zagrożenia ze strony boreczników sosnowych, należy prowadzić ciągłe obserwacje ich rozwoju w zagrożonych drzewostanach, ze względu na trudną do przewidzenia długość trwania diapauzy.
11. W zabiegach ochronnych należy stosować środki ochrony roślin zalecane w leśnictwie (publikacja jest dostępna na stronie internetowej LP w zakładce publikacje → gospodarka leśna → ochrona lasu → środki ochrony roślin).
12. Wyższe dawki zalecanych preparatów należy stosować w przypadku zagrożenia silnego (+++) i średniego (++) , uwzględniając również fazę gradacji (progradacja lub kulminacja gradacji), a także defoliację drzewostanów z lat ubiegłych i zagrożenie z tytułu szkodników wtórnych.
13. Po wykonaniu zabiegu ochronnego należy ocenić jego skuteczność, a wyniki wpisać do protokołu (formularz nr 32 Instrukcji Ochrony Lasu). Jeżeli liczba żywych larw szkodnika, pozostałych po zabiegu w koronach drzew, nie przekracza 20% liczby krytycznej dla danego gatunku owada, zabieg należy uznać za skuteczny.
14. W drzewostanach iglastych i liściastych zagrożonych przez foliofagi należy przez cały okres trwania gradacji utrzymywać niski poziom populacji szkodników wtórnych i nie prowadzić zabiegów pielęgnacyjnych.
15. Przedstawione zalecenia mają charakter ogólny. Szczegółowa strategia postępowania winna być dostosowana do każdego gatunku, z uwzględnieniem aspektów ekologicznych i ekonomicznych oraz zaakceptowana przez RDLP, ZOL i nadleśnictwo.

**Dyrektor Generalny
Lasów Państwowych**

mgr inż. Adam Wasiak

Meldunek nr..... z dnia .....2015 roku

Ograniczanie populacji szkodliwych owadów w 2015 roku techniką lotniczą i naziemną

RDLP	Nadleśnictwo	Rodzaj sprzętu*	Powierzchnia zabiegu (ha)			Gatunek dominujący	Środek ochrony roślin	Ilość zużytego środka (l lub kg)	Uwagi**
			ogółem	zabieg powtórny	w tym: LN				

*Rodzaj sprzętu – samolot, śmigłowiec, sprzęt naziemny (w wypadku chrabąszczowatych), zbiór ręczny (w wypadku chrabąszczowatych).

**Uwagi – np. jednorazowa zgoda MRiRW, zabieg w ramach doświadczeń IBL.

Dyrektor Generalny
 Lasów Państwowych

mgr inż. Adam Wasiak